

Doktori (Ph.D) értekezés

Tézisek

Budavári Árpád

2023

NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM
Rendészettudományi Doktori Iskola

Budavári Árpád

**A reform és a közösség alapú működés
kilátásai a magyar rendészetben**

Doktori (Ph.D) értekezés

A doktori értekezés tézisei

Témavezető:

.....

.....

Dr. Molnár

Katalin

Dunaújváros, 2023

Tartalom

I.	A témaválasztás oka és a kutatás célja.....	7
II.	A kutatás hipotézisei	11
III.	A dolgozat felépítése, a kutatás köre, terjedelme, az alkalmazott kutatási módszerek	11
IV.	A kutatás alapvető megállapításai, eredményei.....	16
V.	A kutatás jövőbeni új irányai	25
VI.	A tézisek ismertetése során hivatkozott irodalom	26
VII.	A kutatással kapcsolatos publikációk jegyzéke.....	27
VIII.	Szakmai önéletrajz	30

I. A témaválasztás oka és a kutatás célja

Az államszocializmus negyven éve után megöröklött rendőrség megújításának gondolata a rendszerváltás előtti időkre nyúlik vissza. Az alapvető strukturális berendezkedés gyakorlatilag 1949 óta változatlan: a civil közigazgatástól elkülönülő, erősen hierarchikus és militarizált centrális irányítású államrendőrség. A pártállamban a Belügyminisztérium részét képező rendőrség szakmai és politikai irányítása nem különült el. Működése nem a jog, hanem az állampárt uralma alatt állt, annak társadalmi ellenőrzése nem létezett. Az állam a közbiztonsággal kapcsolatos feladatok ellátása során monopolhelyzetben volt, ez egyaránt biztosította polgárainak totális ellenőrzését és a bűnözés alacsony szinten tartását, melyet az is elősegített, hogy a gazdaság is az államigazgatás irányítása alatt működött, nem létezett magántulajdon és piacgazdaság sem.

A rendszerváltást követően formálódó demokratikus jogállam már korántsem tudta a biztonságot a totális diktatúra időszakához hasonló mértékben szavatolni. A privatizációval óriási vagyonok kerültek magánkézbe, a szocializmus kiegyenlítő tervgazdálkodását felváltotta a piacgazdaság. A demokratikus fordulat érdekében egyszerre kellett végrehajtani az igazságszolgáltatási rendszer reformját, a rendőrség demokratizálását, és meg kellett küzdeni az ugrásszerűen megnövekedett bűnözéssel. Nyilvánvaló volt az is, hogy új rendőrség csak a jogállamiság és az emberi jogok tiszteletben tartása mentén formálódhatott.

A rendőrség jövőjét érintően a vélemények két pólusra oszlottak. A gyökeres fordulat hívei elsősorban az elmélet szakemberei közül kerültek ki. Céljuk volt, hogy a katonai típusú szervezetet a civil közigazgatásba integrált, decentralizált önkormányzati rendőrség váltsa fel, amely komoly garanciákat ad az erőszak-monopóliummal való visszaélésekkel szemben. A rendőri vezetők és a rendőrség szakpolitikai irányítói viszont nem fordítottak hátat a múltnak, a régi struktúra fenntartása mellett érvelve kevesebb korlátot és nagyobb felhatalmazást szerettek volna beépíteni a működésbe. Végül ez utóbbi elgondolás győzedelmeskedett (Finszter, 2008). Az alkotmányozás során a

rendőrség egy tekintet alá került a honvédséggel,¹ immár közvetlen pártirányítás nélkül, de maradt a centrális, militarizált államrendőrségi berendezkedés.

A rendszerváltás alkalmat teremtett arra, hogy rendőrségünk nyíltan szembenézhesen múltjával, megalkossa állapotának pontos diagnózisát, és esélyt kínáljon a rendőrség jogállami rendeltetésével kapcsolatos társadalmi-politikai konszenzusra. Ezek híján az elmúlt harminckét évben nem születhettek hosszú távú, a politikai kurzusok változásainak próbáját is kiálló koncepciók sem a rendőrség szervezeti felépítésére, sem pedig annak működésére vonatkozóan. És bár a megújulás folyamatosan témája volt a rendészettudomány kutatásainak, a későbbiekben véleményem szerint már csupán egyetlen időszak kínált valós esélyt a reformszintű változásokra: a 2006-2010 közötti időszak. A 2006. őszi budapesti demonstrációk rendőri kezelése nyomán végzett vizsgálatok rámutattak azokra a hiányosságokra, melyek szoros összefüggésben vannak a változatlanul hagyott szervezettel. E hibák komoly mértékű, társadalmi szintű elégedetlenséget és bizalmi válságot eredményeztek a rendőrséggel szemben. A közbiztonság és a rendőrség rossz állapota a következő években a politikai retorika vezető témájává vált. Az elégedetlenség újjáélesztette a közbiztonság helyreállítását és a bűnözőkkel való leszámolást sürgető vigilantista mozgalmakat. Az ezek közül legnagyobb társadalmi támogatottságú, félkatonai szervezatként működő Magyar Gárda megjelenése egyszerre vonta kétségbe az állam képességét a közbiztonságot védelmező funkciójának ellátására, és mélyítette a cigányság és a többségi társadalom közötti ellentéteket. Az ennek legszélsőségebb megnyilvánulásaként értékelhető, 2008–2009-ben elkövetett romák elleni támadássorozat rendőrségi kezelése, szakmai hiányosságokra,² a szervezet egyes megnyilvánulásai az állományában erősen jelen lévő előítéletességre mutattak rá (Pap, 2019).³ Nyilvánvalóvá vált, hogy az akkori kormányzat ezt a

¹ 1949. évi XX. törvény VIII. fejezet

² 2009. február 23-án Tatárszentgyörgyön elkövetett kettős emberölés helyszínét a rendőrség kezdetben balesetként kezelte, az elsődleges intézkedések során nem tett meg minden tőle telhetőt a büntetőeljárás megindítása és eredményes lefolytatása érdekében, emiatt súlyosan sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető joga.

³ A rendőrség működésében a romákkal szembeni hátrányos megkülönböztetést több kutatás is alátámasztja. Ezek közül a leírt időszakhoz időben legközelebbi, a Magyar Helsinki Bizottság, az Országos Rendőr-főkapitányság, valamint a Rendőrtiszti Főiskola együttműködésében lefolytatott vizsgálat során a Szegedi, a Kaposvári és a Budapest, VI. kerületi rendőrkapitányságok igazoltatási gyakorlatának elemzéséből kiderült, hogy az

helyzetet nem tudta kezelni.

Az azóta eltelt több mint egy évtizedben azonban a korábban már említett javuló eredmények, a növekvő biztonságérzet és a bizalom a rendőrség reformszerű, strukturális átalakításának gondolatát visszaüzte a kutatóműhelyekbe. Több próbája is volt az utóbbi években a közösségi rendészeti szemlélet meghonosításának, ám az áttörő strukturális változás nem következett be (Christián, 2019. p. 79-89.).

Okkal merülhet fel a kérdés, hogy a számokkal kifejezett bűnözés mélypontján, a társadalom bizalmával az állam intézményei közül egyik leginkább kitüntetett rendőrségen miért van szükség változtatásra? Az egyik ok épp a bűncselekmények számának csökkenése. A regisztrált bűncselekmények száma harmadára csökkent. Ennek okai rendkívül összetettek. El kell, hogy fogadjuk, hogy nincs egyetlen abszolútizálható ok, de egészen biztosan hatnak rá a rendőri tevékenység és az állam egyéb, a bűnözés feletti kontrollt közvetlenül vagy áttételesen erősítő intézkedései is. Épp az alacsony bűnözés, a magas intézményi bizalom ad lehetőséget arra, hogy látványintézkedések helyett műhelytevékenység vegye kezdetét, ahol a közösség biztonságigénye, a tudományos kutatások eredményei és a szakma véleménye egyaránt helyet kaphatnak.

A helyzet nem csupán alkalmas a változásra, hanem szükségessé is teszi azt. A globalizációs folyamatok alapjaiban változtatják meg a biztonságra és a biztonságérzetre ható körülményeket is. A biztonsági kockázatok fókuszába került globális biztonsági kockázatok Európa több országában a rendőrség társadalmi szerepének átrendeződésével jártak együtt, amelyek kihatnak a rendőrség és a társadalom viszonyára is.

A bűnözés jövőbeni trendszerű alakulását jelentősen befolyásolják a demográfiai változások. Társadalmunkban a bűnelkövetők kor megoszlásában meghatározó hányadot kitevő fiatal korosztály létszáma csökken, az áldozattá válásnak fokozottan kitett időseké folyamatosan nő. A technológia gyors ütemű változása új bűnözési formákat hoz létre, a technikai fejlődést a rendőrség által használt eszközöknek is követniük kell. A várhatóan kicsúcsosodó gazdasági válságok idején felértékelődik a rendőrség hatásosságának és hatékonyságának

össztlakosságon belül 6–8%-os arányt képviselő romák a vizsgált időszak igazoltotainak 22%-át tették ki (Pap, 2019, p. 84-86).

a kérdése, valamint az önkéntes és piaci alapon szerveződő komplementer rendészeti erőforrások szerepe. A kulturális értékek átalakulnak, jelentős vagyonok váltak elérhetővé a világhálón, ami azzal járhat, hogy a közterület büntérképe átalakul.

A kutatás általános célja állást foglalni abban, hogy szükséges-e strukturális reform ahhoz, hogy az emberi jogokat tiszteletben tartó, a társadalom civil közösségeihez és a polgárokhoz közel álló, a közösségek közbiztonsági szükségleteit felismerő, velük együttműködő, eredményes rendőrség működjön hazánkban. A dolgozat nem kívánja tagadni a változás szükségességét. Azt viszont feltételezi, hogy a változáshoz nem az egyetlen, sőt, talán nem is a legcélravezetőbb út a rendszerváltás óta elmaradt reform. A gyökeres változás mellett érvelő rendészettudomány és a jelenlegi működéshez mereven ragaszkodó rendészetpolitika és rendészeti szakma álláspontjai között jelenleg óriási szakadék tátong, melyben hídként működhet a tudományos igényű megfogalmazott, gyakorlati tapasztalatokkal alátámasztott érvelés.

A kutatás konkrét céljai közül az első, hogy az ezredforduló óta a különböző országokban végrehajtott rendőrségi reformok okainak, tartalmának és eredményeinek megismerésével közelebb kerüljünk annak megértéséhez, hogy a vizsgált országok milyen okokból hajtanak végre rendészeti reformot, melyek ezek főbb tartalmi elemei, e reformok miként harmonizálnak a közösségi rendészet elveivel, és mik a reformok végrehajtásának tapasztalatai. Az így megszerzett ismeretek egyrészt a rendőrségi reformok természetének általános megismeréséhez segíthetnek hozzá, másrészt ahhoz, hogy a megismert rendészetek változásainak tükrében is vizsgálhassuk a magyar rendőrség helyzetét.

A kutatás további részeiben – felhasználva a rendőrségi reformokról szerzett ismereteket – a vonatkozó szakirodalom és saját tapasztalataim rendszerezésével, valamint empirikus módszerekkel vizsgálom a magyar rendőrséget, hogy a közösségekhez fűződő viszonyának megismerésén keresztül foglalhassak állást a rendészeti reform szükségességében.

II. A kutatás hipotézisei

Kutatásomban az alábbi hipotéziseket vizsgálom:

1. A politikai rendszer átalakulása okozta gazdasági és társadalmi feszültségek, különösen pedig a kilencvenes évek első felében drámaian növekvő bűnözés a mélyreható strukturális változások helyett a rendészet működőképességének megőrzését követelte, mindenekelőtt a rendőrség tekintetében. A rendszerváltás időszakában a depolitizálás, decentralizálás, demilitarizálás jegyében megvalósítandó, jogállami követelményekkel harmonizáló reform elmaradása az időszak társadalmi, politikai, rendészeti viszonyainak ismeretében okszerűnek tekinthető.
2. A magyar rendőrség működésében különösen a rendszerváltás óta tapasztalhatók a társadalom közösségeivel való kooperáció irányába mutató változások, a közösségre építő kooperatív problémakezelés jegyei, és megragadhatók azok a beavatkozási szükségletek, melyek következtében a rendőrség problémaérzékenysége és kooperatív kompetenciái fejleszthetők.
3. A magyar rendészet megújításának nem szükségképpen útja a rendőrség decentralizálását, demilitarizálását és depolitizálását fókuszba állító reform. Az átalakuló, globalizálódó és súlyos válságtünetekkel terhelt világhelyzet a rendőrségek fejlesztésének új irányait mutatja. A centralizációt erősítő államrendőrségi modell nem zárja ki a társadalommal együttműködni képes közösségi gondolat térnyerését.

III. A dolgozat felépítése, a kutatás köre, terjedelme, az alkalmazott kutatási módszerek

Az értekezés öt fő részből áll, ezeken haladva fokozatosan szűkítem a kutatás fókuszát a biztonságértelmezés és a rendőrség társadalmi szerepe változásának nemzetközi térben való vizsgálatától a nemzetközi reformok és a közösségorientált rendészeti stratégiák elemzésétől a közösségi rendészeti felfogás hazai, majd Fejér vármegyei helyzetéig. Ez egyszersmind azt is jelenti, hogy a vizsgált területek tapasztalatainak feldolgozása az általános világtrendek meghatározásától halad a hazai rendészet változási szükségleteinek megállapítása szempontjából konkrét javaslatok felé.

Az első, elméleti részében bemutatom a biztonságértelmezés változásait a modern államiság kezdetétől napjainkig, ezzel párhuzamosan az alkalmazott rendészeti stratégiák, működési modellek összefüggéseit, megalapozva ezzel a nemzetközi rendészeti reformok elemzését. Közülük külön figyelmet szentelek a közösségi rendészetre, mint a modern rendészet alapvető **rendészeti** stratégiájára. Az elemzés hangsúlyos része a globalizáció és ezzel összefüggésben a kockázati társadalom biztonságértelmezésre, a rendőrség és a társadalom viszonyára és a közösségi rendészetre gyakorolt hatásának bemutatása. Ismertetem Jan Terpstra, Nick Fyfe és Renze Salet „absztrakt rendőrség”-elméletét, amely a skót és a holland rendőrség példáján keresztül mutatja be a rendőrségi reformok nem kívánatos mellékhatásaként a globális biztonsági kihívások kezelésére koncentráló rendőrségek kapcsolatrendszerének egyre inkább elvont voltát. (Terpstra, Fyfe, Salet 2019). Kifejtem a rendészet pluralizálódásának folyamatát, kiemelve ennek demokratizáló szerepét. Elemzem az egykori szocialista országok biztonságszemléletének sajátosságait és rendfenntartásuk demokratizálásának kihívásait. Végezetül állást foglalom abban, hogy napjainkban melyek a demokratikus rendfenntartás főbb kritériumai.

Az első rész tapasztalatait felhasználva a második részben az ezredfordulón és azt követően más országokban végrehajtott rendőrségi-rendészeti reformokat vizsgálom. E fejezet célja az, hogy az ismertett nemzetközi példákon keresztül állást foglaljon abban, hogy napjainkban melyek a rendészetek megújulásának főbb trendjei, milyen, a hazai rendészetben hasznosítható tapasztalatok szűrhetők le az egyes rendészeti reformokból. A fejezet első részében az európai rendészeti reformok közül részletesen elemzem Belgium, Hollandia, Skócia, valamint Csehország reformjait, bemutatom azok fontos, hazai viszonyok között is megfontolásra érdemes tapasztalatait. Az elemzések fontos feladata annak megvilágítása, hogy a vizsgált országok reformjaik során hogyan reagáltak a globalizálódó biztonsági veszélyekre. Milyen módon ment végbe az államrendészetben betöltött monopolhelyzetének megszűnése és a rendészet pluralizálódása? Mindezek pedig hogyan hatottak a rendőrség és a társadalom viszonyára?

A továbbiakban az Egyesült Államokban, New Yorkban, a William Bratton által megvalósított rendészeti reformot dolgozom fel. E reform tapasztalatai több szempontból is fontos szerepet játszanak a kutatómunkában. Egyrészt

tanulsgul szolgálhatnak arról, hogy a szolgált közösségeitől eltávolodó represszív rendőrségi működés a bűnözés jelentős mértékű visszaszorulása esetén is komoly, társadalmi válságig terebélyesedő elégedetlenséget képes okozni. Másrészt William Bratton második New York-i rendőrbiztosi időszaka megmutatja, hogy milyen rendőrségi stratégia az, amely az adott rendőri struktúra jelentős megváltoztatása nélkül egyaránt képes a közösség érdekeit szolgálni és a bűnözésre hatni.

Az általános világtrendek és a vizsgált öt reform tapasztalatai szervesen hozzájárulnak a dolgozat fő kérdéseit érintő álláspontom kialakításához. Ehhez a biztonságértelmezés változásainak, a más országokban végrehajtott rendészeti reformok tanulságainak leszűrése szükséges, de nem elégséges ismeret. A tapasztalatok hazai felhasználásához meg kell vizsgálni, hogy a magyar rendőrség esetében milyen igények és lehetőségek mutatkoztak a reform értékű megújulásra, azok miért maradtak el, milyen módon változott a rendőrség és a társadalom viszonya a rendszerváltást követően, mindezek pedig milyen változtatást tesznek szükségessé a jövőben.

A harmadik részben erre vállalkozom. Bemutatom, hogy a rendszerváltást követően miként haladt a magyar rendőrség demokratizálási folyamata, milyen módon jelent meg a reform értékű átalakítás igénye. E részben először a rendszerváltás időszakától indulva kívánom bemutatni a reform igényének megjelenését, a főbb, reformesélyeket magában hordozó időszakokat. Részletesen vizsgálom a rendszerváltás korszakát, ezen belül a Team Consult vizsgálat megállapításait, a 2006-2010 közötti időszak változásait, valamint az egységes kriminálpolitikai szemlélettel zajló 2010 utáni éveket.

A magyar rendőrség és a társadalom viszonyát, ezen keresztül a változási szükségletek kívánatos irányait az alábbi dimenziókon keresztül mutatom be:

- a. a Társadalmi Bűnmegelőzés Nemzeti Stratégiája és a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia összehasonlító elemzésével az e stratégiákban megmutatkozó kriminálpolitikát és társadalmi integrációs törekvéseket szemléltetem;
- b. a közösségekkel való viszony meghatározó indikátora az etikai előírásokban rögzített elvárt rendőri viselkedés, melynek alakulását a különböző etikai kódexek vázlatos bemutatásán keresztül ismertetem;

- c. a modern, demokratikus rendőrség egyik alapvető ismérve az egyetemes emberi szabadságjogok tiszteletben tartása. Külön alfejezetben mutatom be, hogy a magyar rendőrségen e jogok érvényesülését érintően milyen garanciák épültek ki a rendszerváltást követően és mi jellemzi korunk rendőrségét. A téma teljesség igényével történő bemutatására e dolgozat nem vállalkozhat, ezért az alapjogokat érintően a rendőrség működését meghatározó jogalkotói tevékenység változásán túl két alapjog, a békés gyülekezés és az egyenlő bánásmódhoz fűződő jogok helyzetét vizsgálom részletesebben. Ehhez kapcsolódóan fontosnak tartottam azt is megvizsgálni, hogy hogyan épülnek fel az alapjogok korlátozására felhatalmazott rendőrség kontrollmechanizmusai és miként szolgálják a jogállami működést;
- d. bemutatom a társadalomba integrálódott demokratikus rendőrségek alapértékévé vált közösségi rendészeti felfogás alakulását a rendszerváltástól napjainkig.

A jelen „rendőrség-társadalom” viszonyrendszerét alapvetően meghatározza, hogy a szervezet külső és belső kapcsolataiban is egyre inkább elvonntá válik. A dolgozat negyedik részében, a Jan Terpstra, Nick Fyfe és Renze Salet által „absztrakt rendőrségnek” aposztrofált jelenség hazai helyzetének értékelésében már empirikus kutatásom eredményeit is felhasználom. A globalizációs hatások közül az illegális migráció, a COVID-19 járvány, az elektronikus ügyintézés, az információgyűjtő tevékenység átalakulása, valamint a teljesítményértékelés jelenlegi rendszerének és az Egységes Segélyhívó Rendszernek a bevezetése jelentős hatással voltak a rendőrség szervezeten belüli és a társadalommal ápoltságának elvonntá válásában. Ennek bemutatására vállalkozom a negyedik részben.

A felsorolt területek vizsgálata nem nélkülözheti a releváns szakirodalom feldolgozását, ugyanakkor igényli a téma önálló, empirikus adatfelvételen alapuló megismerését is. Dolgozatom ötödik része az empirikus kutatás részletes ismertetése, melynek mintájául szolgálati helyemet, a Fejér Vármegyei Rendőr-főkapitányságot és az itt szolgáló rendőröket választottam. A főkapitányság ugyanis mind szervezeti működését, strukturális felépítését, településeinek változatos szerkezetét, mind pedig szélsőségektől mentes bűnügyi jellemzőit tekintve alkalmasnak mutatkozott arra, hogy a megállapítottakból a rendőrség egészének működésére is következtethessék.

A rendőrség biztonságértelmezésének, együttműködési rendszerének, valamint a közbiztonsági problémák definiálásának megismeréséhez elemeztem a Fejér Vármegyei Rendőr-főkapitányság megyei közgyűlés előtt tartott beszámolóit az erről rendelkező rendőrségi törvény hatályba lépésétől napjainkig. A beszámolók közérdekű adatok, a Fejér Megyei Közgyűlés korábbi honlapján megtalálhatóak voltak, de kérésemre azokat a közgyűlés elnöke hiánytalanul megküldte nekem 1994–2020-ig terjedően. A megvitatról szóló jegyzőkönyvek 1999-től állnak rendelkezésre. Ezek segítségével módomban nyílt végig követni a rendőrség és a közösségek beszámolókból kitűnő kapcsolatának változását. Elsősorban azt vizsgáltam, hogy e beszámolókból miként jelenik meg a rendőrség problémaazonosítása, a közbiztonsági problémák kezelése, valamint a rendőrség és a társadalom közösségeinek viszonya.

Beavatkozó vizsgálataim során a főkapitányság rendőrkapitányságain dolgozó, közterületi munkában érintett rendőrök megkérdezésével a rendőrök biztonságértelmezését, problémakezelési beállítódásait és kooperációs készségét önkéntes kérdőívvel vizsgáltam. A beszámolóban közölt adatok hibahatára 95%-os megbízhatósági szinten és az egyes kérdésekre válaszolók számától függően binomiális (két kategóriás) kérdések esetében +/- 1.9 – 3.1%. Ez azt jelenti, hogy a mért eredmények legfeljebb ennyivel térnek el attól az eredménytől, amit akkor kapnánk, ha minden Fejér megye közterületén szolgálatot teljesítő rendőrt megkérdeznénk. Az adatelemzésbe Ruff Tamást, a Magyar Városkutató Intézet Kft. vezető munkatársát is bevontam, azt SPSS programmal végeztük el.

A felmérés során zárt kérdéseket tettem fel, melyek egy része úgynevezett feleletválasztós kérdés, más részükre a választ ordinális skálán kellett a válaszadóknak elhelyezni. Egyes kérdéseknél azt kértem, hogy értékeljenek állításokat, minősítsenek társadalmi cselekedeteket, problémákat, intézményeket négy-, illetve ötfokú skálán. E kérdéseknél a kapott értékeket egy százfokú skálára számoltam át, ahol a százas értéket az jelentette volna, ha az adott kérdésre minden válaszoló egyöntetűen a maximális, a nullát pedig az, ha a minimális pontszámot adja. A határ az ilyen százfokú skálákon az ötven pont. Az ez alatti érték általában negatív véleményt (bizalmatlanságot, elégedetlenséget, ellenszenvet stb.), míg az e feletti érték pozitív véleményt jelez.

A tervezésénél lényeges volt, hogy az eredmények összevethetőek legyenek

egy, az elmúlt időszakban a lakosság körében meglévő biztonságértelmezésről és a közbiztonságról és annak intézményesített szereplőiről alkotott lakossági vélemény felmérésére irányuló kérdőíves kutatás eredményeivel. E témában Székesfehérvár lakossága körében 2016-ban készült a „*Közbiztonság fejlesztése Székesfehérváron a településbiztonság és az ifjúságvédelem előtérbe helyezésével*” című projekt keretében (BM-15-MA-0052) felmérés, melyet a Magyar Városkutató Intézet Kft. hajtott végre, megvalósítását pedig a Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács támogatta. A kutatás során 500 fő 18 év feletti székesfehérvári lakost kérdeztek meg standard kérdőívek segítségével. A mintába került személyeket véletlen valószínűségi eljárással választották ki, biztosítva azt, hogy minden lakos azonos eséllyel szerepelhessen.

Mindemellett a szervezeti egységek működését döntéseikkel alapjaiban befolyásoló vezetők attitűdjeit félig strukturált interjúk segítségével vizsgáltam. Az interjúk rávilágíthatnak arra, hogy a vezetők hogyan azonosítják a helyben jelentkező problémákat, milyen lehetőségeik, mozgásterük és egyéni módszereik vannak arra, hogy ezeket megfelelően kezeljék, hogyan gondolkodnak a társadalom helyi közösségeivel és a rendészet rendőrségen kívüli szereplőivel való együttműködésről.

A vizsgálatok eredményeként állást lehet foglalni a kutatásom alapkérdéseit és hipotéziseinek helytállóságát érintően, valamint megfogalmazhatók azok a változási szükségletek, amelyekkel a magyar rendőrség problémadefiniálása adekvát lehet, kooperációs készsége pedig alkalmassá teszi arra, hogy a jelenlegi szervezeti struktúrájában is képes legyen a közösségekkel együttműködve védelmezni a közbiztonságot.

IV. A kutatás alapvető megállapításai, eredményei

Az első hipotézist igazoló megállapítások alapvetően a magyar rendészetet vizsgáló fejezetekben keresendők, az ezek alapját képező tétel azonban a külföldi reformok vizsgálata során vált egyértelművé. A dolgozatban elemzett rendészeti reformok közös ismérve, hogy az azokat kiváltó okok között alapvető fontosságúak a közbiztonság romlását előidéző társadalmi változások. A közbiztonság rossz állapota viszont óvatosságra készíteti az állam irányítóit a reformok kérdésében. Az átalakuló szervezetek figyelmét maga a változás köti le, könnyen instabillá válhatnak, ami az egyébként is válságos közbiztonsági

helyzet kezelését megnehezítheti. A stabil viszonyok azonban nem készítetnek reformra. Ebből következően a rendőrség reformjára kevés esély mutatkozik akkor, amikor éppen a legkívánatosabb lenne annak végrehajtása.

Ez az ellentmondás követhető végig a rendszerváltás időszakának magyar rendőrségén is. A decentralizálás, demilitarizálás, depolitizálás igénye már a rendszerváltás előtt megfogalmazódott, ezek megvalósításában azonban nem volt érdekelt az apparátus, melynek szakértelmét az új rendszer sem nélkülözhetné. Az új demokráciát és a rendőrséget egyaránt próbára tévő olyan eseményeken, mint a nyugati határ megnyitása vagy a taxissztrájk a központi irányítású rendőrség jól vizsgázott. Azzal, hogy a rendőrség jogállását az alkotmánytörvény a honvédséggel együtt tárgyalta, a militáns berendezkedés alkotmányos felhatalmazást kapott. Nem került sor érdemi társadalmi vitára a közbiztonság és az az védelmező szervezet demokráciában elfoglalt helyét illetően és nem bontakozott ki az a társadalmi igény sem, amely a rendőrség múltjával szembehelyezkedve új szervezetet követelt volna. A rendőrség külső átvilágítását végző Team Consult is hitet tett a monolit rendőrségi szervezet mellett, a hazai rendőrség működésébe betekintést nyerő külföldi szakemberek (e dolgozatban a holland rendőrségé) pedig elismerően szóltak rendőrségünk professzionalizmusáról. Mindezek után valóban okszerűnek tekinthető a reform elmaradása.

A második hipotézis rendőrségünk rendszerváltás utáni társadalmi integrációs folyamatával kapcsolatban fogalmaz meg előfeltevést: A magyar rendőrség társadalomhoz fűződő viszonyának rendszerváltás utáni változásait bemutató rész e hipotézist több oldalról alátámasztotta. Rendőrségünk a rendszerváltás után kevésbé külföldi mintákra támaszkodva, sokkal inkább „saját bőrén” érzékelt, sokszor keserű tapasztalásain keresztül indult el a társadalmi integráció útján. Kétségtelen, hogy e folyamat kiteljesedését a mai napig hátráltatja az államszocializmus rendőrségétől örökölt központosított, militáns működési struktúra, melyet a rendszerváltás és a későbbi, részletesen vizsgált időszakok reformra okot adó válságai sem tudtak megrengetni. Emellett azonban jónéhány körülmény mutatja azt, hogy a jelen rendőrsége jóval nyitottabban fordul a társadalom helyi közösségeihez, mint tette azt a rendszerváltás előtt, vagy közvetlenül azt követően. Két bűnmegelőzési stratégiánk folytonosságot mutató közösségi szemlélete nem jelentett ugyan áttörést a közösségi rendészeti stratégia hazai meghonosításában, a felfogás értékei azonban beszivárogtak a napi

működésbe, ma már országszerte találkozhatunk helyi kezdeményezésű közösségi szemléletű projektekkal.

A társadalomhoz közelítést szolgálja a 2014-ben meghirdetett intézkedési kultúraváltás, a helyi biztonsági problémák kezelését érintő, folyamatosan bővülő és szélesedő együttműködés megvalósulása. Mindemellett a kutatás rámutat arra is, hogy hazai viszonyok között is érzékelhető a rendőrség egyre elvontabbá válása. A rendőrök körében végzett vizsgálatok alapján azonban ez inkább a rendőrség belső viszonyrendszereiben jelentkező folyamat, a megkérdezettek kevésbé érzékelik azt, hogy – a nyugat-európai példákhoz hasonlóan – a rendőrség és a társadalom viszonyára is károsan hatna. Ezt támasztja alá a rendőrséggel szembeni intézményi bizalom magas szintje is.

A nyitás és a társadalomhoz közeledés folyamata legplasztikusabban a Fejér Megyei (Vármegyei) Rendőr-főkapitányság közgyűlés előtti beszámolóinak vizsgálata nyomán volt megragadható. A kezdetben szűkszavúan, csupán a bűnügyi statisztika számadataira támaszkodó évtértékelésekben a '90-es évek közepétől fokozatosan jelennek meg a rendőrség hatalmi pozíciójából a szolgáltató szervezet irányába történő elmozdulás jelei. Nő a partneri kapcsolatok kiépítésének igénye, a beszámolókból egyre nagyobb teret kap a bűnmegelőzés és a különböző elégedettségmérések értékelése.

A hatalmi pozícióból szolgáltató rendőrséggé válás folyamata soha nem lesz befejezettnek mondható és csak lassan éri utol azt a lemaradást, amelyet az államszocializmus negyven éve alatt szerzett. Az azonban látszik, hogy ez igény nem csupán a társadalomban létezik. Mind a rendőrség működésével kapcsolatos irányítói elvárások és feladatmeghatározások, mind pedig a társadalommal napi kapcsolatban álló rendőrök értik, átérzik az együttműködés fontosságát és napi feladataik ellátása során gyakorolják is azt. Míg a felülről kezdeményezett együttműködésre a már említett bűnmegelőzési stratégiákon túl a kisebbségi kapcsolattartási munkacsoportok, a Járási Közbiztonsági Egyeztető Fórumok, a Kábítószerügyi Egyeztető Fórumok, az intézkedési kultúraváltás, vagy a rendőrségi szolgáltatásokra vonatkozó elvárások a teljesség igénye nélkül szolgáltathatnak jó példát, a rendőrök mindennapjait átható közös problémakezelésre számos helyi közösségi rendészeti projekt mellett a kérdőíves és az interjú felmérések is komoly muníciót adnak. A hipotézis állításai mindezek alapján igazoltnak tekinthetők.

A harmadik, a strukturális reform szükségességét taglaló hipotézisre vonatkozó

vizsgálatok nyomán számos olyan megállapítás tehető, amelyek a rendészeti reformok törvényszerűségei és az egyes vizsgált átalakítások értékelése alapján a decentralizálás, demilitarizálás, depolitizálás kérdésében általánosságban szolgáltatnak érveket az előfeltevés alátámasztására. Ezeknek a magyar rendszettel szembeni változtatási igényekre leginkább rezonáló megállapításai közül az alábbiak emelendők ki:

Először is David H. Bayley megállapításainak felidézését tartom fontosnak, aki szerint nincsenek univerzálisan alkalmazható rendőrségi reformstratégiák. Az adott ország rendészeti berendezkedésének hagyományai, a rendőrségek és a társadalom viszonya, a jogszabályi környezet, a szervezeti kultúra és számos egyéb, külső tényező meghatározó arra nézve, hogy miként lehet megváltoztatni és a demokratizálás felé elmozdítani egy-egy ország rendőrségét. A nyugat-európai reformokból látható, hogy a demokrácia a centralizált és decentralizált rendszerekkel egyaránt összeegyeztethető (Bayley, 2001).

- A reformokat gyakran céljaik kívánatossága, nem pedig megvalósíthatóságuk indokolja, véghezvitelük azonban ritkán történik meg akkor, amikor a leginkább szükség volna rájuk.
- A rendőrség szervezeti kultúrából fakadó magatartása nem változtatható meg formális, rendőrségen belüli átszervezéssel. A szervezeti struktúra egyes elemeinek megváltoztatása nem lehet jelentős hatással a működés tartalmára, ha nem jár együtt a jóval lassabban bekövetkező szervezeti kultúraváltással is.
- A stabil külső viszonyok mellett elengedhetetlen a vezetők szilárd elkötelezettsége a reform céljai iránt, melynek pedig híján van a hazai rendőrség, ezt mind a tanulmányozott kutatások, mint saját adatfelvételeim is egybehangzóan támasztják alá.
- Szintén óvatosságra int a reformokkal kapcsolatban, hogy azok sokkal lassabban, számos „utánállítást” követően válthatják csak be a hozzájuk fűzött reményeket, mint ahogy a világ bonyolult viszonyrendszerének egyre gyorsuló változásai megkövetelnék az újabb változtatásokat. A már véghez vitt reformok értékelői ezért hangsúlyozzák, hogy az intézményfejlesztés nem csupán változás, hanem folyamatosság kérdése is, jelenkorunkban pedig a társadalmi változásokat folyamatosan szem

Összességében megállapíthatjuk, hogy a modern democráciák rendőrségeinek működésében a decentralizálás, demilitarizálás, depolitizálás hármaskövetelményeivel ellentétes irányú folyamatok mutathatók ki. Mindemellett látható az is, hogy a nyugat-európai democráciákban rendkívüli nehézségeket jelent a rendőrségek számára a globalizációs hatások nyomán kialakuló biztonsági deficit kezelése. A nemzeti rendőrségek erejük jelentős részét ezekre koncentrálva egyre távolabb kerülnek a helyi közösségektől (ez az absztrakt rendőrség jelensége), működésükben felerősödnek a represszív elemek, a közösségi rendészeti modell alkalmazása a mindennapok gyakorlatáról egyre inkább a retorika terepére vonul vissza. A rendőrség tekintélyét szakmai hibák (Linda van der Giessen megölése a Waalwijk kórház parkolójában, a skóciai M9 autópályán történt baleset félrekezelése – lásd Terpstra et. al. 2019) és súlyos túlkapások (Moise Bangoura, Mawda Savri, Mehdi Bouda, Adil Charrot, Jozef Chovanec, Ibrahim Barrie esetei – lásd Budavári, 2022) rombolják.

A nemzeti rendőrségek létrehozása ugyanakkor katalizálta a rendészet többszereplőssé válását. A helyi problémákra kevesebb figyelmet fordító rendőrségek mellett a különböző önkormányzati rendészeti formációkra megnőtt a társadalmi igény, szerepük megerősítését az állam felhatalmazásainak növelésével biztosította. A rendészet többszereplőssé válása hozzásegíthet a három „de...” megvalósulásához, amennyiben azt a rendészet teljes rendszerére értelmezzük:

- A globális társadalom reflexív modernizációs folyamatainak következményeként a közbiztonsági kihívások kezelésének súlypontja a megelőzés irányába tolódott el. E folyamat tette lehetővé, hogy a legitim erőszak alkalmazására nem, vagy csak korlátozottan felhatalmazott szervezetek is markánsan kivehessék részüket a közbiztonság feladataiból. Ez a rendészet demilitarizálódásához járulhat hozzá.
- A közbiztonság helyi feladatainak ellátásában egymással partneri viszonyban álló, független szervezetek vesznek részt a helyi közösségekkel szoros együttműködésben. Ez lehetőséget biztosít a rendészet decentralizált, közösségi szemléletű működtetésére.

- A független, helyi szervezetek és az ezek együttműködését biztosító partneri hálózatok demokratikus ellenőrzése, átlátható működése az állami és társadalmi kontrolleszközök által biztosított, ugyanakkor közvetlen irányításukban a központi hatalom nem vesz részt. A politikától független rendészetet tehát a nem állami rendészeti szervezetek valósíthatják meg.

Előfeltevésem igazolására számos, jelentős érvet az előző hipotézisek megítélése során tettem meg: a rendszerváltás utáni magyar rendőrség – alapvető szervezeti rendjének fenntartása és a strukturális reform elmaradása ellenére is – jelentős utat járt be a demokratizálódás és a társadalmi integráció felé haladva. Megmutatkoztak ugyanakkor a társadalmi integrációt, végső soron pedig a rendőrségünk demokratizálódását nehezítő körülmények is. Az emberi szabadságjogok rendőri működésben történő érvényesítésével kapcsolatban hazai viszonyok között is egyértelműen tapasztalható az a nemzetközi trend, amely a rendőrség felhatalmazásait e jogok korlátozása mellett növeli. E folyamat azonban gyakorlatilag jelentékeny társadalmi ellenállás nélkül mehetett végbe. E fontos tanulság mellett az is megállapítható, hogy az emberi jogokat tiszteletben tartó rendőrséghez szükséges kontrollrendszer kiépült, de rendeltetését csak részben tölti be. Az Alapjogi Biztos hatásköre szűkös, az önkormányzatok rendőrséget érintő kontrolljainak jelentős része névleges. Mindemellett a panaszok alacsony száma, valamint a nem intézményesült kontrollmechanizmusok kihasználása arra is következtetni enged, hogy a meghatározó társadalmi igény is hiányzik a kontrollok hatékonyabb működtetéséhez.

Csak lassan oldódik az a – szintén a szocializmusból ránk maradt – szemlélet, mely szerint a közbiztonságért való felelősség kizárólag a rendőrségé és ezen keresztül az államé. „*A hazai társadalom a közbiztonság megteremtését a rendőrségtől várja el, bár a lelke mélyén valószínűleg tudja, hogy erre a rendőrség egyedül nem képes.*” – mondja erről Kerecsi (Kerecsi, 2020, p. 586.). A plurális rendészet fokozatosan szélesedő rendszere ma még messze jár az Európa számos országában tapasztalt helyzettől, amelyben a globális veszélyek elhárítására koncentráló rendőrségek mellett az állam jelentős felhatalmazásokkal látta el az önkormányzatokat helyi rendészetek működésére. Ezek – kiegészülve a magánrendészet formációival – képesek jelentős terhet levenni a rendőrség válláról és a helyi biztonsági problémák kezelésének fontos

szereplőivé válnak. Hazánkban a jogi felhatalmazások szükségessége mellett hiányzik a megfelelő szakértelem, valamint az elszámoltatható és átlátható működés garanciális rendszere. Részben ennek is tudható be, hogy a pluralizációs folyamatok itthon az elemzett nyugat-európai rendőrségekhez képest később indultak el és nehezebben bontakoznak ki. Mind a társadalmi integráció folyamatát szemléltető beszámoló-értékelések, mind a jelen állapotfelméréséhez hozzájáruló kérdőíves kutatások és interjúk közös, egybehangzó tanulsága, hogy a rendészet komplementer szereplőinek még mindig marginális szerep jut csupán a rendészet rendszerében. A szemlélet annak ellenére is megmaradt, hogy látható: feladatai sokasodtával a rendőrség egyre nehezebben birkózik meg az abban a kettős elvárásban megtestesülő, szerepkonfliktusokkal terhelt berögződéssel, amely a helyi biztonsági igények kielégítését és a globális biztonsági veszélyek elhárítását ugyanazoktól (a rendőröktől) várja. Az illegális migráció 2015 utáni robbanásszerű megerősödése, a COVID járvány és az orosz–ukrán háború okán a magyar rendőrség is egyre nagyobb figyelmet szentel a globális veszélyek elhárítására, ennek következtében pedig munkájának kisebb hányadát tudja a helyi gondok kezelésére fordítani, ez pedig a hátráltató tényezők ellenére erősíti meg az igényt a többszereplős rendészetre.

Jól látható az is, hogy rendészeti stratégiába öntött vízió nélkül a szervezet gyakorta kénytelen a napi megfelelési igények áradataival sodródni. Mi több, a stratégiaalkotás fontos alapfeltételei is hiányoznak. A rendszerváltástól hurcolt hiátus a rendőrség kívánatos működéséről szóló valós társadalmi vita hiánya, melyhez szervesen kapcsolódik annak az állapotanalízisnek az elvégzése, amely pontosan megmutatná, hogy mi a rendőrség és a társadalom kívánatos viszonya, az elvárt működéshez milyen feltételek adóttak és melyeket kell jogi, anyagi, képzési stb. eszközökkel biztosítani. Az elemzett rendőrségi reformok közül mind a nyugat-európai, mind a cseh rendőrségek elvégezték az ehhez szükséges munkát, majd a tapasztalatokra építve megalkották közép- és hosszú távú rendészeti stratégiájukat.

Napjainkban a teljesítményértékelési rendszer a rendőri munka iránytűjeként működik. A napi működést meghatározzák a kitűzött teljesítménycélok elérése érdekében tett intézkedések. Annak érdekében, hogy e fogalmi bizonytalanságokkal terhelt, zártan működő rendszer ne vezessen tévútra a rendőrség társadalmi rendeltetését érintően rendőrt és szervezetet egyaránt,

munkámban felvázoltam egy a jelenlegi rendszerre épülő, a közösségi biztonsági igényeit szem előtt tartó, távlatosságot biztosító teljesítményértékelési rendszer körvonalait.

Mint e munka során oly sokszor, itt is meg kell jegyezni azonban, hogy a beavatkozási szükségletek felsorolása nem lehet teljes. E dolgozat kereteit az általános hatáskörű rendőrség tipikusnak nevezhető működése jelöli ki, tehát az a rendőri tevékenység, amely a társadalom számára a mindennapokban érzékelhető, ezért meghatározó a rendőrség társadalommal ápolt kapcsolatára nézve. A rendőrség működése ennél jóval szerteágazóbb, nyilvánvaló, hogy minden egyes terület vizsgálata egyaránt feltárhat erényt és hibát. Kétségtelen, hogy sok, e kutatással nem érintett terület fontos szerepet játszik a társadalmi integrációban és a rendészet demokratizálásában. Nem lehet kérdés például a képzési rendszer vagy a rendőrség kommunikációjának jelentősége. E területek pontos elemzését jártasságom hiánya és a kutatás terepét adó vármegyei rendőr-főkapitányság működési sajátosságai is gátolták. Így a hibák feltárása is csak azokra a működési területekre szorítkozott, amelyek e kutatás korlátai között is kellő alapossággal „bejárhatóak” voltak.

A hipotézisek alátámasztásából nem az következik, hogy decentralizációt, demilitarizációt és depolitizálást magába foglaló változások szükségletlenek. Ennek iránya azonban a rendészet egészének új szemléletű megközelítése, amely lehetőséget biztosít a valóban többszereplős rendészeti rendszer működésére. A paradigmaváltásnak államban, társadalomban, tudományban és rendőrségben egyaránt be kell következnie. A közbiztonság mai kihívásainak eredményes kezelése hazánkban sem lehetséges akkor, ha annak kizárólagos felelőse a rendőrség marad. Hiszen – amint azt láthattuk – erőforrásainak tetemes hányadát kötik le a globális biztonsági problémák kezelésének feladatai, viszont a helyi közösségeknek továbbra is alapvető érdeke a hozzájuk közel álló, problémáikra nyitott együttműködők segítségével. A gondok orvoslása során számos tekintetben jelenthetnek megoldást a plurális rendészeti szereplők, ehhez azonban a felhatalmazásokra, képzésre, a működés szabályozására jogosult állam, a partneri együttműködésben érdekelt rendőrség és az eddig a biztonsági szolgáltatást csak a rendőrségtől váró társadalom szemléletváltására is szükség van. Szintén előrébb juthatunk, amennyiben az óhajtott decentralizálást, demilitarizálást, depolitizálást sem csupán a rendőrség

szervezeti keretei között értelmezzük. A valóban plurális rendszettel mindez óhatatlanul következik be.

A rendőrség az állami főhatalom képviselőjeként, az erőszakmonopólium birtokában a jövőben is vezető szerepet játszik a közbiztonság védelmezésében, jogállami működéséhez elemi érdek fűződik. A rendészet többszereplőssé válása azonban egyben annak „evolúcióját” is jelentheti, amellyel a társadalom biztonságához fűződő szükségleteinek magasabb szintű kiszolgálását eredményező, fejlettebb állapot jöhet létre. Ennek hangsúlyozása mellett fontos azonban azt is kiemelni, hogy a rendészet kiterjesztett értelmezési rendszerének említett hatásai nem adhatnak felmentést az állam számára rendőrségének folyamatos demokratizálása alól.

V. A kutatás jövőbeni új irányai

A kutatómunka vállalt céljai megvalósultak, a kutatás azonban nem tekinthető befejezettnek. Új feladatokat jelöl ki a plurális rendészet jelenben betöltött és jövőben lehetséges szerepének kutatása. Kiteljesedhet a rendészeti rendszer Fejér vármegyei szereplőiről alkotott kép, ha részleteiben vizsgálom meg az egyes szereplők – önkormányzatok, polgárórség, magánrendészet – helyzetét. Ez pedig – mint cseppben a tenger – tudja tükrözni a magyar plurális rendészet állapotát.

Összetettebbé, teljesebbé válik a rendőrségről alkotott képünk, ha szélesítem a kutatás terepét, több – vármegyénken kívüli – szervezeti egységen elemzem a problémaérzékenység és az együttműködés helyzetét végrehajtó és irányítói szerepben szolgáló rendőrök között.

Harmadik új irányként pedig a jelenlegi kutatással le nem fedett területek – ilyen például a képzés, a kommunikáció, vagy a humán erőforrás-gazdálkodás – hozzáértő kutatótársakkal történő vizsgálata teremthet új lehetőséget a téma szélesebb kibontására.

VI. A tézisek ismertetése során hivatkozott irodalom

- BAYLEY, David H. (2001)** – *Democratizing the Police Abroad: What to Do and How to Do it* – Washington Dc: U.S. dept. Office of Justice Programs, National Institute of Justice Retrieved from the Library of Congress, 2001.
- BUDA VÁRI, Árpád (2022)** – *A közösségitől az absztrakt rendészetig: A 20 éves belga rendészeti reform színe és visszája* – In: Magyar Rendészet 2022/1. p. 15-36. (DOI: 10.32577/mr.2022.1.1)
- CHRISTIÁN, László (2019)** – *Egy feledésbe merülő közösségi rendészeti modellkísérlet margójára.* – In: GAÁL-HAUTZINGER (szerk.): *Gondolatok a rendészettudományról* – Budapest: Magyar Rendészettudományi Társaság, 2019, p. 79–89.
- FINSZTER, Géza (2008)** – *A rendészet átalakulásának húsz esztendeje (1988-2008)* – In: SÁNDOR, Péter; STUMPF, Anna; VASS, László (szerk.): *Magyarország politikai évszadzökönyve. A magyar demokrácia kormányzati rendszere (1988–2008)* – Budapest: Demokráciakutatások Magyar Központja Közhasznú Alapítvány, 2008.
- KEREZSI, Klára (2020)** – *Trend lesz-e (a jövőben is) a bűnözés csökkenése?* – In: Magyar Tudomány 18 (2020) 5, p. 577-590. (DOI 10.101556/2065.181.2020.5.2)
- PAP, András László (2019)** – *Rendészet és sokszínűség* – Budapest: Dialóg Campus, 2019.
- TERPSTRA, Jan; FYFE, Nicholas (2019)** – *Great expectations? Assessing the creation of national police organisations in Scotland and the Netherlands.* – In: International Journal of Police Science & Management. 21(2), 2019. p. 101-107. (doi:10.1177/1461355719842310)
- TERPSTRA, Jan; FYFE, Nicholas; SALET, Renze (2019)** – *The Abstract Police: A conceptual exploration of unintended changes of police organisations.* – In: SAGE Journal, Volume 12. Issue: 4. p. 339-359. (<https://doi.org/10.1177%2F0032258X18817999>)

VII. A kutatással kapcsolatos publikációk jegyzéke

<p>Budavári, Árpád A megtapasztalt rendőrség egy magyar vármegye rendőri vezetőinek szemszögéből In: <i>Belügyi Szemle: A belügyminisztérium szakmai tudományos folyóirata</i> (2010-) 71(8) (2023) p. 1363-1390. DOI: https://doi.org/10.38146/BSZ.2023.8.3 Teljes dokumentum: https://ojs.mtak.hu/index.php/belugyiszemle/article/view/12119/10035</p>
<p>Budavári, Árpád Kevesebb borospince, több szakma. Rendőrségi Együttműködési Program Magyarország és Hollandia rendőrségei között 1993–1995 In: <i>Belügyi Szemle: A belügyminisztérium szakmai tudományos folyóirata</i> (2010-) 71(3) (2023) p. 479-491. DOI: https://doi.org/10.38146/BSZ.2023.3.7 Teljes dokumentum: https://ojs.mtak.hu/index.php/belugyiszemle/article/view/10002</p>
<p>Budavári, Árpád Does Community-Centred Performance Evaluation Exist? In: <i>Magyar Rendészet</i> 22(3) (2022) p. 101-115. DOI: https://doi.org/10.32577/mr.2022.3.6 Teljes dokumentum: https://folyoirat.ludovika.hu/index.php/magyrend/article/view/5757/5184</p>
<p>Budavári, Árpád A holland rendőrség reformja In: <i>Belügyi Szemle: A belügyminisztérium szakmai tudományos folyóirata</i> (2010-) 70(6) (2022) p. 1273-1292. DOI: https://doi.org/10.38146/BSZ.2022.6.8 Teljes dokumentum: https://ojs.mtak.hu/index.php/belugyiszemle/article/view/8770</p>
<p>Budavári, Árpád Absztrakt rendőrség In: <i>Belügyi Szemle: A belügyminisztérium szakmai tudományos folyóirata</i> (2010-) 70(5) (2022) p. 1089-1100. DOI: https://doi.org/10.38146/BSZ.2022.5.12 Teljes dokumentum: https://ojs.mtak.hu/index.php/belugyiszemle/article/view/8536</p>

<p>Budavári, Árpád</p> <p>A közösségitől az absztrakt rendészetig: 20 éves a belga rendészeti reform színe és visszája</p> <p>In: <i>Magyar Rendészet</i> 22(1) (2022) p. 15-36.</p> <p>DOI: https://doi.org/10.32577/mr.2022.1.1</p> <p>Teljes dokumentum: https://folyoirat.ludovika.hu/index.php/magyrend/article/view/5654/4908</p>
<p>Budavári, Árpád</p> <p>Két évtized sikerstratégiája: a belga rendészeti reform előzményei és megvalósulása</p> <p>In: <i>Magyar Rendészet</i> 21(4) (2021) p. 51-66.</p> <p>DOI: https://doi.org/10.32577/mr.2021.4.2</p> <p>Teljes dokumentum: https://folyoirat.ludovika.hu/index.php/magyrend/article/view/5653/4866</p>
<p>Budavári, Árpád</p> <p>A változás, amiről akár a Jereváni Rádió is tudósíthatott volna, avagy a betört ablakok elméletére épített rendészeti reform végrehajtása Kazahsztánban és Ukrajnában</p> <p>In: <i>Belügyi Szemle: A belügyminisztérium szakmai tudományos folyóirata</i> (2010-) 69(7) (2021) p. 1261-1268.</p> <p>DOI: https://doi.org/10.38146/BSZ.2021.7.10</p> <p>Teljes dokumentum: https://ojs.mtak.hu/index.php/belugyiszemle/article/view/6782/5347</p>
<p>Lippai, Zsolt Sándor; Christián, László; Budavári, Árpád</p> <p>A helyi rendészet és a településbiztonság új trendjei itthon és külföldön</p> <p>In: <i>Glossa Iuridica</i> 8(4) (2021) p. 175-191.</p> <p>Teljes dokumentum: https://ajk.kre.hu/images/doc2021/glossa/2021VIII4/Glossa_Iuridica_2021_4_szam.pdf#page=175</p>
<p>Budavári, Árpád</p> <p>A közfoglalkoztatás, rendészeti célú megvalósítása Dunaujvárosban</p> <p>In: Marton, Zsuzsanna; Németh, Kornél; Pelesz, Pelbárt; Péter, Erzsébet (szerk.) – <i>IV. Turizmus és biztonság nemzetközi tudományos konferencia tanulmánykötet</i> – Nagykanizsa: Pannon Egyetem Nagykanizsai Campus, 2020. p. 82-91.</p> <p>Teljes dokumentum: https://uni-pen.hu/files/konferencia/2019/Konferenciak%C3%B6tet_2020.pdf#page=82</p>
<p>Budavári, Árpád</p> <p>Az alternatív rendészet lehetőségei a közfoglalkoztatásban egy magyar középváros</p>

példáján keresztül

In: *Belügyi Szemle: A belügyminisztérium szakmai tudományos folyóirata* (2010-) 68(7) (2020)
p. 25-46.

DOI: <https://doi.org/10.38146/BSZ.2020.7.2>

Teljes dokumentum: <https://ojs.mtak.hu/index.php/belugyiszemle/article/view/3880>

Budavári, Árpád

Bratton másképp: A kritikus tömeg elvére épülő vezetés

In: Marton, Zs; Németh, K; Péter, E (szerk.) – *III. Turizmus és Biztonság Nemzetközi Tudományos Konferencia: tanulmánykötet* – Nagykanizsa: Pannon Egyetem Nagykanizsai Campus, 2019.
p. 33-42.

Teljes dokumentum: https://uni-pen.hu/files/konferencia/2018/Turbizt_kotet_2018.pdf#page=33

Budavári, Árpád

Partnerség a rendészetben

In: *Belügyi Szemle: A belügyminisztérium szakmai tudományos folyóirata* (2010-) 67(6) (2019)
p. 85-99.

DOI: <https://doi.org/10.38146/BSZ.2019.6.6>

Teljes dokumentum:
<https://ojs.mtak.hu/index.php/belugyiszemle/article/view/3462/2598>

Budavári, Árpád

A rend kedvéért (?)

In: *Belügyi Szemle: A belügyminisztérium szakmai tudományos folyóirata* (2010-) 61(3) (2013)
p. 57-86.

Matarka: <http://www.matarka.hu/egy-kozlemony-oldala.php?MatarkaID=2189778>

Budavári, Árpád

A közbiztonság kölevese

In: *Belügyi Szemle: A belügyminisztérium szakmai tudományos folyóirata* (2010-) 60(11) (2012)
p. 70-98.

Matarka: <http://www.matarka.hu/egy-kozlemony-oldala.php?MatarkaID=1891006>

VIII. Szakmai önéletrajz

Egy vasgyári munkáscsalád első gyermekeként születtem Ózdon, 1973-ban. Édesapám acélgyártó mérnök, édesanyám darukormányos az ózdi, majd a dunaújvárosi kohászati üzem dolgozójaként. Húgom, Edina (aki e dolgozat egyik nyelvi lektora és szerkesztője is) négy évvel fiatalabb nálam.

Az általános iskolát Ózdon fejeztem be, majd családom Dunaújvárosba költözése után a gimnáziumot már itt, a Széchenyi István Gimnáziumban végeztem el 1991-ben. Ezt követően a Rendőrtiszti Főiskola Közrendvédelmi Szakán folytattam tanulmányaimat, ahol 1995-ben „rendészeti szervező” végzettséget szereztem. Tisztté avatásom után a Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság Dunaújvárosi Rendőrkapitányságán, az Adonyi Rendőrállomás parancsnoki beosztásába neveztek ki, munkámat azonban bűnügyi területen folytattam, nyomozóként.

Két év múlva a rendőrkapitányság kiemelt főnyomozója lettem, majd a Pest Megyei Rendőr-főkapitányság Életvédelmi Osztályán szolgáltam két évet, ahol kiemelt, életellenes bűncselekmények nyomozásában vettem részt. 1999-ben ismét a Dunaújvárosi Rendőrkapitányságon helyezkedtem el, előbb nyomozó alosztályvezető-helyettes, alosztályvezető, majd 2003-tól 2008-ig a Bűnügyi Osztály vezetője lettem.

Első rendőrkapitányi feladatomban ezt követően, 2008 márciusában kaptam, majd pedig négy és fél éven át irányítottam a Dunaújvárosi Rendőrkapitányságot. Ezután 2012 szeptemberétől a Bicskei Rendőrkapitányságon főkapitányi biztосként, majd másfél éven keresztül a Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Osztályvezetőjeként szolgáltam. 2014 és 2021 között a Sárbogárdi Rendőrkapitányságot vezettem, majd két éven át, ez év márciusáig a Gárdonyi Rendőrkapitányság vezetését bízták rám. Jelenleg ismét a Dunaújvárosi Rendőrkapitányság vezetőjeként szolgállok.

Eközben 2012-ben kitűnő eredménnyel végeztem el a Nemzeti Közszolgálati Egyetem rendészeti vezető mesterszakot, 2018-ban doktori tanulmányaimat kezdtem meg, itteni kutatásom címe: *A reform és a közösség alapú működés kilátásai a magyar rendészetben*. Kutatói küldetésemnek tartom, hogy jelentős gyakorlati tapasztalattal bíró rendőri vezetőként „hídember” lehessenek a

rendészet tudomány és a rendőrök között.

Doktori iskolai tanulmányaim alatt 14 magyar és egy angol nyelvű tudományos közleményem jelent meg, kutatásomat további 9 konferencia-előadás is segítette megismertetni a tudományos térben. Jelentős elismerésnek tekintem, hogy 2020-ban elnyerhettem a Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Hivatal által meghirdetett Kooperatív Doktori Program hallgatói ösztöndíját. Másfél éven át részt vehettem a NKFIH Biztonsági Technológiák Nemzeti Laboratórium Biztonságos Település Alprojekt kutatásszervezési feladataiban is. Mindemellett a rendészeti reformok és a plurális rendészet témájában rendszeresen tartottam előadásokat alap- és mesterszakos hallgatók számára.

Doktori tanulmányaim során egy alkalommal, betegség miatt félévhalasztásra kényszerültem. Komplex vizsgát 2020 januárjában tettem, abszolutóriumot 2023 januárjában szereztem. Szintén doktori iskolai tanulmányai során meglévő német nyelvvizsgám mellé angol középfokú „C” nyelvvizsgát is tettem.

Dunaújváros, 2023. augusztus 13.

Budavári Árpád
doktorjelölt